

statisztikai hivatal vezetője joggal hangsúlyozhatták az ilyen összejövetelek tudományos jelentősége mellett a közvetlen személyi érintkezés fontosságát is.

Hamburg, a Németbirodalom féltett gyöngye, világkereskedelmi jelentőségű kikötővárosa maga is sokat nyújtott a külföldiek számára. Csatornákkal átszelt Vence-szerű, festői régi negyede, világvárosias modern kerületei, az alsterparti előkelő villasorok, a belváros hatalmas üzleti palotái pompás és változatos látványt tartak a külföldi és belföldi látogatók elé. A nagy gazdasági összeomlás után újból hatalmas fejlődésnek indult hamburgi kikötőbirodalom zajos forgalma, az elbaparti óriás hajógyárak munkatevékenysége és a pezsgő kereskedelmi élet pedig arról tettek tanubizonyságot, hogy a németiség erőforrásai dúsak és kiapadhatatlanok.

A Német Városi Statisztikusok Szövetsége és a Német Statisztikai Társaság 1928. évi ülése túlnőtt a szokásos kereteken. Egész kis nemzetközi konferencia zajlott le Hamburg város-államban és igaza volt Zahn Frigyesnek akkor, amikor megállapította, hogy a Nemzetközi Statisztikai Intézet természetétől fogva nehezkesebb tárgyalásainak egészséges kiegészítésére szolgálhatnak ezek az összejövetelek, amelyek különösen a rokonfeladatok elé állított közép-európai statisztika harmonizálására alkalmasak. Ebből a szempontból végigtekintve a három ülésnap eredményes, tanulságokban bővelkedő munkásságán, változatos és gazdag tárgyrendjén megállapíthatjuk, hogy a német tudomány méltó arra az előkelő helyre, amelyet a világ statisztikai életében magáénak mondhat.

Thirring Lajos dr.

Magyar Kereskedelmi Statisztikai Értékmegállapító Bizottság.

Commission hongroise pour la fixation des valeurs de statistique commerciale.

Szakosztály ülések. — Séances de sections.

Az Értékmegállapító Bizottság folytatta az 1927. évi egységértékek felülvizsgálását és az egyes szakmák helyzetének megbeszélését.

A XII. szakosztály 1928 október hó 23-án tartott ülést Kunz Román elnökle alatt. Jelen voltak: Brachfeld Géza, Horvát Miksa, Müller Antal, Neumayer Fülöp, Schein Ferenc és Vágó Gyula kereskedelmi tanácsosok, Dániel Ervin, Hofinger Ernő, Oswald Róbert és Zimmermann Sándor szakértők. A szakosztály a növényi párnázó-, fonó-, kefe- és seprőanyag, széknád, a fonás-, kefekötő- és szitakötőipar termékei, szőr és toll, szivacs, művirágok, megmunkált tollak, parókás-munkák, szőnyegek, terítők, függönyök, borítás-árúk, textilanyagokból konfekcionált cikkek és a nap- és esernyők 1927. évi egységértékeinek megállapításával foglalkozott. A napirend letárgyalása után Hofinger Ernő szólalt fel. Ismertette a szomorú helyzetet, amelyben az egykor virágzó magyar kalaposipar a külföldi nagyipar előretörése folytán jutott. Hangsúlyozta annak fontosságát, hogy ezt a sok ember számára megélhetési lehetőséget nyújtó iparágat megmentsék. Ennek alapja az, hogy a gyártó a nyersanyagot főleg a nyúlzsört első kézből kapja. Felhívja a hazai vadász- és vadkereskedőkörök figyelmét arra, hogy a nyers nyúlzsört jobban és a hazai közgazdaságra kedvezőbbben értékesíthetik, ha közvetítők megkerülésével a hazai iparnak adják át. Ezméjét — melynek kivihetőségéről saját üzemének fennállása és sikere tanusodik — a szakkörök figyelmébe ajánlja.

A XIV. szakosztály 1928 október 24-én tartotta ülését dr. Mössner Pál kereskedelmi főtanácsos elnökle alatt. Jelen voltak Kunz Arisztid és Morvay Izsó kereskedelmi tanácsosok, Kirschner János és Steiner Ödön szakértők. A szakosztály a len, kender, juta és egyéb növényi rostok, ezekből készült fonalak és szövetek, zsák és ponyva, zsinetek és kötélverőárúk és növényi anyagokból való más textilipari cikkek 1927. évi egységértékeinek megállapításával foglalkozott. Napirend előtt Morvay Izsó számolt be a szakma helyzetéről az 1927. évben. Az 1927. esztendőnek lentermelése Magyarországon sem mennyiségileg, sem minőségileg nem volt kielégítő. Ebben az esztendőben hazánkban lennel szerződészerűen bevetett területek az előző évekhez mérten csökkentek, ezért, mert a lenkikészítő gyárak a szerződészerű termeltetésben óriási rizikót láttak. Ez az oka annak is, hogy a tilolt és tört lenben a hazai lenfonógyárak mintegy 84 vagón lent és 24% vagón lenkócot voltak kénytelenek behozni. Ezúttal is megjegyzi, hogy a lentermelésnek Magyarországon való fokozásával a behozatalt lényegesen lehetne csökkenteni, avagy pedig el lehetne érni azt, hogy a hazai termésű lenek exportáltassanak és ezzel szemben nekünk megfelelő kevéssé finom lenek, amelyek az általunk fonott goromba fonalakra jók, hozassanak be. A jelentés évében a kidolgozott kender árában hanyatló tendencia mutatkozott és a kikészítő telepek raktárában lévő nagymennyiségű áru a világpiacra, ahol az üzlet igen megcsappant, csak ne-

hezen volt értékesíthető, aminek oka a gazdasági pangásban kereshető. Félő, hogy a jövőben a kendertermés az országban még inkább vissza fog fejlődni azért, mert a kendernek feldolgozása veszteséggel jár. A behozatal kenderfonalakban még elég jelentékeny, aminek oka az, hogy a hazai kenderfónók a fonalakat maguk dolgozzák fel zsinigra és így a szövőgyárak külföldi behozatalra vannak utalva. Hogyha a nyers jutának árát — amely természetszerűen a félkész és készáru áralakulására van elsősorban befolyással — vizsgáljuk, azt látjuk, hogy annak képe az év folyamán elég változatos. Hazánkban a három jutafonó és szövőgyár mintegy 10.000 orsót és 900 szövőszéket foglalkoztat, amely a belföldi szükségletet fedezné ugyan, hogyha az egy egész esztendőre egyenletesen eloszlana, azonban az őrlés idejében a malmoknak gyorsan, nagymennyiségű liszteszsákra van szükségük, amelyeket a mai pénzügyi viszonyok mellett nem tudnak előre raktárra venni és így kénytelenek azokat akkor beszerezni, amikor azokra szükségük van, amiből önként következik, hogy külföldi importra szorulnak.

Az év első negyedében az üzlet vontatott volt; a közepes termés gabonaszükséglete megélénkítette az üzletet, hasonlóképen lisztes zsákokban és cukorzsákokban is az üzlet kifejezetten jó volt. Mindenesetre érdekes jelenség, hogy az 1927. esztendőnek második felében a Cseh-Szlovákiából való nagy behozatal megszűnt, amiből arra lehet következtetni, hogy talán a magyarországi gyárak amazokkal megegyeztek avégből, hogy kölcsönösen egymás piacait nem zavarják, ami bizonyára jótékony hatással lesz hazai gyáraink foglalkoztatására és kedvezően fogja befolyásolni azoknak eredményeit is. A visszavonult cseh gyárak helyett az olasz gyárak igyekeznek nálunk tért hódítani és sikerült is nekik az 1927. esztendő második felében itt nagyobb mennyiségű cukor- és liszteszsákot elhelyezni.

Hazai lenfonógyáraink az 1927. esztendőben elég jól voltak foglalkoztatva, aminek oka abban keresendő, hogy a fonalak ez év első harmadában igen erősen emelkedtek árban és azokban a kereslet az év $\frac{3}{4}$ részében igen nagy volt. Hazánkban az 1927. esztendőben mintegy 10.000 fonóorsó volt üzemben, amelynek termelése kb. 20.000 sokkra vehető és így egész világos, hogy fonógyáraink a szükségletet legalább is nyers fonalakban kellőképpen fedezni is tudják, úgyhogy a jelentés évének mintegy 1800 métermázsás behozatala csak 35-ös számig, nyersfonalakban eliminálható lett volna és nem lett volna szükség arra, hogy nyersfonalakat kb. $11\frac{1}{2}$ vagonnal olcsó áron exportáljunk. Még nagyobb a behozatal fehérített fonalakban, amelyek mennyisége mintegy 2000 q és kb. 1.130.000 pengő; ez a behozatal, tekintettel az újabban létesített

fehérítőkre, rövid időn belül eliminálható lesz, hogyha a hazai szövőgyárak ezirányban is a nélkül, hogy ez kárukra volna, támogatni fogják a hazai fonógyárakat. Ismétellen hangsúlyozza, hogy a vámtarifának szerződéses tételei nem nyújtanak kellő védelmet a fonóiparnak, amely, minthogy az 1927. esztendő külföldön magas lenárai nem állottak arányban a lenfonalak áraival, a jelentés évében is veszteséggel dolgozott. Bár mustrás és mustrátlan nyers len- és kendersizövetekből csak 640 métermázsát hoztunk be, de véleménye szerint ez a behozatal is könnyen eliminálható lenne, minthogy a hazai szövőgyárak a szükségletet fedezni tudják. Ugyanez állama a szövetek, mustrátlan és mustrás fehérített stb. szövetek csoportjára is, talán azzal a különbséggel, hogy a finomabb 45-ös számtól felfelé fehérített fonálból készült szövetekben való szükséglet nem fedezhető a belföldön. Az 1927. esztendő első negyedében az üzletmenet vontatott volt. Az év második negyedében a helyzet javult és a harmadik negyedében valóságos fellendült az üzlet, míg azután 1927 októberében egy nagy depresszió következett be, amely átnyúlt az 1928-as esztendőre is. A válságot, amely közismert volt, elsősorban a vevőerőnek csökkenése okozta, valamint az a körülmény is, hogy a cseh gyárak amerikai foglalkoztatásukat elveszítve, termékeiket rázúdították dumping áron Magyarországra. Ehhez járult az is, hogy a tél nagyon enyhén kezdődött, a kereskedők a téli árukat eladni nem tudták és beállott a fizetéseképtelenségeknek olyan tömege, amely a kereskedelmi világot valóban megrázkódtatta.

A XVI. szakosztály ülésén, mely október 25-én délután 4 órakor zajlott le, Fischer Ödön kereskedelmi főtanácsos elnökölt. Jelen voltak: Fischer Géza és Hajdu Dezső kereskedelmi tanácsosok, Fried Béla és Kovács Viktor szakértők. Napirend előtt Hajdu Dezső kereskedelmi tanácsos ismertette a selyemszövőipar helyzetét az 1927. évben.

A selyemszövőipar helyzete az 1927. évben sem mondható kedvezőtlennek. A selyemszövőipar fejlődését egymással ellentétes hatást gyakorló, két különböző gazdasági folyamat befolyásolta. A divat ugyanis tovább kedvezett cikkeinknek, a kultúra haladásával a selyemszövet viselete mindinkább általánossá válik, úgyhogy a beállott szükséglet teljesen foglalkoztatta és részben kibővítésre is serkentette az érdekelt vállalatokat. Ez természetesen a regieköltség kedvező elosztását hozta magával. Másrészt a francia, svájci és német selyemgyárak, számszerint több mint 300, folyton újabb és újabb cikkeket hoznak a verseny hatása alatt; ehhez alkalmazkodniok kell a belföldi gyáraknak is. A kereskedők szívesebben vásárolják a különböző új külföldi cikkeket, amelyeknél — mivel ezek kevésbé ismertek — százalékszerűen többet kereshet-

nek. De még ha a magyar gyárak a belföldi szükséglet száz százalékát tudnák is fedezni, akkor sem lehetne az importot — tekintettel a divatra — teljesen kiszorítani. Az emelkedett fogyasztással párhuzamosan fellépett külföldi dumping előre nem látott nehézségek elé állította a selyemszövővállalatokat, melyet egyrészt a nagyobb kereslet, másrészt a regiének a termelési kapacitás teljes kihasználásával járó kedvező elosztása és a termelt anyagok könnyű elhelyezése ellensúlyozott. A belföldi szövőszekek száma a múltévi 700-ról 1100-ra emelkedett, a termelés értéke a múlt évi 12,000.000 aranykoronáról 20,000.000 aranykoronára emelkedett, mely összegben nem foglaltatik benn a selyemszalag, hímző-varró fonalak és cérnák értéke. A kereslet 1927-ben úgy, mint az előző évben is crepe cikkekben volt igen erős, a termelés ennek megfelelőleg a crepe de chinen kívül crepe satin, crepe Georgette, crepe faillette, crepe faille, crepe tiflis stb. gyártására rendezkedett be erősebben; e mellett természetesen a többi eddig termelt sima és mustrás tiszta- és félselyemszövetek előállítására is tovább folyt. Újból meg kell itt állapítanunk, hogy a magyar gyárak termelése minőség tekintetében 1927-ben is igen lényeges haladást mutat. A kész selyemszövetek kivitele lényegtelen, mert a belföldi ipar termelését úgyszólván teljes egészében a belföldi piacon el tudja helyezni. A szóba-jöhető keleti államok vámtételei különben is majdnem lehetetlenné teszik az odairányuló kivitelt. A távoli keletről mutatkozik érdeklődés, de ez még csak a tárgyalások kezdetleges stádiumában van. A külföldi ipar átmeneti pangása idején a külföldi dumping, a belföldi fizetésképtelenségek, kényszeregyességek és csődök kedvezőtlenül éreztették hatásukat, de mindezt ellensúlyozta az a körülmény, hogy az olcsóbb selyemszövetek ma már a szó legszorosabb értelmében közszükségleti cikkek. A belföldi gubótermelés az 1926. évi 480.000 kg-al szemben 1927-ben 372.000 kg-ot és az országban előállított selyemfonál (grége) az 1926. évi 28.000 kg-al szemben 27.000 kg-ot tett ki.

Ezután *Achtzehner* Józsefnek a kötött-szövött-áru szakma helyzetéről szóló jelentése került tárgyalásra. A kötött-szövött-áru szakma az 1927. évben az ezt megelőző évvel szemben nem sok változáson ment át. Harisnyaáruban főleg chemnitzi, de cseh áruban is gyakran áruhiány mutatkozott, ami egyben drágulást is jelentett. A külföldi gyárak termelését nagyrészt amerikai és angol piacok veszik igénybe és a kontinentális rendelések háttérbe szorultak. A mutatkozó hiányokat a hazai gyárak töltik telhetőleg pótolni igyekeztek, ami talán már minőségileg annyira, amennyire sikerült is, de mennyiségileg a felmerülő igényeket kielégíteni még mindig nem voltak képesek. Az árak, tekintettel a

nyersanyag világpiaci árának stabil jellegére, nagyjából változatlanok voltak. Előfordultak ugyan szórványos emelkedések pamut- és gyapjúárukban, de ilyen emelkedésekkel a termelési költségek állandó emelkedése révén a közeljövőben is számolni kell. A szakosztály a selyemgubó és selyemhulladék, selyem és selyemfonalak, selyemszövetek (a selyemszítaszövet kivételével), kötszövött és kötött-árak, hímzések, csipkék, tüllök és keskenyárak egységértékeinek megállapításával foglalkozott.

A **IX. szakosztály** október 26-án tartotta ülését *Bun* József kincstári főtanácsos elnöklete alatt. Jelen voltak *Basch* Béla, *Hauswirth* Ödön, *Majthényi* Béla, *Lippmann* Frigyes dr., *Székely* Kornél, *Wack* Keresztély és *Waldhauser* Géza dr. kereskedelmi tanácsosok és *Baeder* Hermann szakértő. Napirend előtt *Majthényi* Béla a drogua, illatszerek és vegyszer szakma 1927. évi helyzetét ismertette.

A drogua- és vegyszerkereskedelem nagyban részét túlnyomó részben a Gyógyáru Nagykereskedők Egyesületében tömörült 6—7 nagy droguista cég bonyolította le. Ez az alakulat pár évvel ezelőtt részben az árak, másrészt a devizák beszerzési nehézségeinek leküzdésére alakult, s mint ilyen annak idején nagyon szép eredményeket ért el, ma azonban, amikor sem áru, sem devizabeszerzési nehézség nincsen, ezidőszerinti működése tisztára kartellszerű, amennyiben keresettebb külföldi és belföldi márkás gyógyszereket csak az kaphat első kézből és csak az kereskedhet velök, aki a fenti egyesület tagja. Az egyesület azonban új tagokat egyáltalában nem vesz fel. Ilyen körülmények között a kisebb drogériák, amelyek békeévekben elláttak intézeteket, kórházakat, sőt gyógyszerházakat is, ezidőszerint egyáltalában nem kapcsolódhatnak be fenti okokból — a hazai gyógyszerkereskedelemben. A detail drogériák túlnyomó részben illatszerek, kozmetikai és háztartási cikkek, továbbá technikai vegyszerek forgalombahozatalával foglalkoztak. A legtöbb kozmetikai és háztartási cikket maguk állítják elő s ezzel is iparkodnak a külföldi behozatalt — amennyire lehet — lecsökkenteni.

A magyar közönség szívesen veszi a jó hazai készítményeket, de nagyon kívánatos volna, ha a sajtó is esetről esetre segítségére jönne a magyar iparnak. Úgy a drogériák, mint rokonszakmabeli üzletek száma hétről hétre emelkedik, holott a meglévő üzletek egynegyed része is könnyen ki tudná elégíteni az igényeket. Az üzletek nem kívánatos szaporodása gyilkos versenyt vált ki az érdekeltek között. A legtöbb üzlet nagyfokú tőkehiánnyal küzd és nagyon nehezen tudott eleget tenni kötelezettségének. Mindennek oka a nagy konkurrencia is, a napról napra emelkedő, immár elviselhetetlen adók és közterhek.

A szakosztály ezek után áttért a keményítő, fehérje, enyv és termékei, a ragasztószerek, robbantó-, gyújtó- és világítóipari készítmények, műanyagok, festőkészítmények és festékek, illóolajok, illatanyagok és illatszerek, gyanták és ezek termé-

kei, gyógynövények, aszfalt, szén és falepárlási termékek egységértékeinek a megállapítására.

Az ülésen a Statisztikai Hivatal részéről *Farkas János* dr. alelnök vett részt. Az előadó *Sibelka-Perleberg Arthúr* dr. min. s.-fogalmazó volt.

Magyar Statisztikai Társaság.

Société Hongroise de Statistique.

Séances d'étude.

Dans la séance d'étude du 27 novembre dernier, présidée par *M. Alojse Kovács*, *M. Jules Szőnyi*, membre ordinaire, lut d'abord son discours de réception.

Jules Szőnyi: Les établissements de crédit de Hongrie.

Il a retracé la période de régénération qui après l'inflation et la dépréciation de la couronne s'est ouverte en Hongrie. Depuis la confection des bilans réévalués, les établissements de crédit ont pris un développement notable. Les banques éphémères fondées pendant l'inflation ayant été balayées par l'assainissement financier le nombre des établissements de crédit enregistrés par les Tribunaux de commerce est tombé de 2574 en 1923 à 2183 à la fin de 1927; à la fin de 1926, les capitaux appartenant en propre à ceux-là montaient à 426 millions de pengős. Les dépôts d'épargne y ont rapidement augmenté, s'élevant, d'après les chiffres provisoires, à environ 740 millions de p. à la fin de 1927; l'effectif des traites et les affaires de valeurs hypothécaires s'accroissaient également vite. En 1926, les bénéfices des établissements de crédit ont atteint 38 millions de p.

M. Tibor Szádeczky-Kardoss, membre ordinaire, ayant exprimé le vœu d'étendre les enquêtes aux entreprises où les établissements de crédit ont des intérêts, *M. Szőnyi* a exposé qu'un relèvement d'essai était déjà entrepris en ce sens; il faut se rendre compte cependant des difficultés d'une telle investigation.

Louis Thirring: La statistique allemande et les Conférences des statisticiens allemands à Hambourg.

M. Louis Thirring, membre ordinaire, a prononcé ensuite son discours de réception intitulé „La statistique allemande et les Conférences des statisticiens allemands à Hambourg“ que nous publions d'autre part.

M. Alojse Kovács, membre ordinaire, prenant la parole au sujet des thèses développées aux

Conférences de Hambourg, a fait remarquer que par l'examen de statistique institué au sein de l'Office hongrois de statistique et obligatoire aussi pour les fonctionnaires du Bureau municipal de statistique de Budapest, la formation de la nouvelle génération de statisticiens avait, à sa connaissance, été résolue d'une façon plus heureuse qu'à l'étranger. Il ajoutait que la question soulevée à Hambourg de joindre les relèvements de statistique et ceux faits pour des fins fiscales fut depuis longtemps tranchée en Hongrie où il ne peut y avoir aucun rapport entre les deux sortes de relèvement.

Publications de la Société.

Depuis notre dernier article relatif à ce sujet, (voir *Revue Hongroise de Statistique*, 1927, p. 730), la Société Hongroise de Statistique a fait paraître les publications suivantes:

Revue de la Société Hongroise de Statistique, périodique trimestriel de langue française, 1927 (année V):

No 1: *Divorces et suicides. Leurs causes et les moyens de les combattre.* (Extrait du compte-rendu de la Conférence tenue par la Société Hongroise de Statistique en février 1927).

No 2: *Gustave Thirring: Efforts internationaux dans le domaine de la statistique des villes.* — *Alexandre Dobrovits: Le service statistique.* — *Théodore Surányi-Unger: Statistique et économie politique.* — *Jean Nyulászi: Ruine et reconstruction des capitaux.*

No 3—4: *Désiré Laký: Les facteurs économiques dans le développement de la population de Budapest, de 1900 à 1920 (1re partie. Le développement jusqu'en 1910).* — *Charles Jordan: Les coefficients d'intensité relative de Kőrösy.* — *Alexandre Sipos: Les enseignements de la recherche des conjonctures en Amérique.* — *Louis Thirring: L'oeuvre posthume de Ladislav Buday. Contribution à la biographie du premier président de la Société Hongroise de Statistique.*

Journal de la Société Hongroise de Statistique. Pour éviter les erreurs auxquelles avait donné lieu la ressemblance du titre du périodique français de la Société avec celui de